

Komunikat Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii dotyczący ryzyka wystąpienia grypy ptaków (HPAI)

Niekorzystna sytuacja epizootyczna odnośnie HPAI występuje obecnie na terytorium Europy w krajach tj. Szwecja, Dania, Niemcy, Francja, Belgia, Niderlandy, Hiszpania i Węgry. Ponadto w 2022r. HPAI wystąpił również w innych krajach np. Dania, Irlandia, Włochy, Portugalia, Bułgaria, Austria.

Wysoce zjadliwa grypa ptaków jest chorobą wirusową drobiu domowego i dzikich ptaków, która wywoływana jest wirusem grypy typu A. Wśród drobiu najbardziej podatne na zakażenie są indyki, kaczki i kury, natomiast z ptaków dzikich najczęściej chorują ptaki wodne (kaczki, gęsi, łabędzie) i to właśnie one stanowią główny rezerwuar wirusa i są przenosicielami choroby. Przebieg choroby może być łagodny z objawami ze strony układu oddechowego i spadkiem nieśności do ostrej postaci ze śmiertelnością do 100%.

HPAI należy do chorób podlegających obowiązkowi zwalczania, natomiast za zwierzęta gospodarskie zabite lub poddane ubojowi w związku ze zwalczaniem tej choroby przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa. Dodatkowo kraj, w którym wystąpią jej ogniska nie może eksportować drobiu i produktów z drobiu co najmniej z wyznaczonego obszaru gdzie choroba wystąpiła. W związku z powyższym choroba ta ma bardzo duże znaczenie ekonomiczne. Obecnie na terenie naszego województwa znajduje się ok. 330 komercyjnych gospodarstw drobiarskich utrzymujących ponad 6,5 mln ptaków.

Zgodnie z prawodawstwem unijnym, HPAI jest chorobą dla której zachodzi konieczność nadzoru oraz po wykryciu której muszą zostać wprowadzone natychmiastowe środki jej zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu.

W roku 2022 do dzisiaj odnotowano w Polsce 36 ognisk HPAI u drobiu w województwach: wielkopolskim (16), łódzkim (6), kujawsko-pomorskim (4), mazowieckim, lubelskim, opolskim (po 2 ogniska), podkarpackim, dolnośląskim, pomorskim i małopolskim (po 1 ognisku).

Odnosnie dzikich ptaków, w 2022r. do dzisiaj odnotowano 32 przypadki choroby w województwach: pomorskim (10), kujawsko-pomorskim (7), mazowieckim i zachodniopomorskim (po 3 przypadki), świętokrzyskim i śląskim (po 2 przypadki), łódzkim, opolskim, dolnośląskim, mazowieckim i warmińsko-mazurskim (po 1 przypadku).

W 2022r. na terenie województwa świętokrzyskiego nie wystąpiły ogniska choroby u drobiu, natomiast odnotowano 2 przypadki choroby u łabędzi niemych. 2 chore ptaki stwierdzono w styczniu w powiecie koneckim.

Po przerwie bez ognisk choroby w Polsce (trwającej od 22 lipca), w dniu 21 września i 7 grudnia stwierdzono ogniska HPAI w gospodarstwach komercyjnych utrzymującym różne gatunki ptaków w województwach łódzkim i opolskim. Dodatkowo w grudniu stwierdzono HPAI u dzikich ptaków w województwie kujawsko-pomorskim i pomorskim.

W związku ze wzrostem ryzyka bezpośredniego i pośredniego wprowadzenia wirusa do gospodarstw, w których utrzymuje się drób, zgodnie z opinią PIW-PIB Puławy oraz pismem z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Główny Lekarz Weterynarii rekomenduje, aby za okres zagrożenia wystąpienia choroby przyjąć termin pomiędzy 1 października a 31 marca roku następnego (tzw. „sezon grypowy”). Trwający sezon jesienno-zimowy oraz migracje ptaków (szczególnie dzikich wodnych), mogą wpłynąć na pojawienie się nowych ognisk i przypadków choroby w Polsce, a tym samym ponownie istnieje zagrożenie dla Województwa Świętokrzyskiego.

W celu zabezpieczenia przed wystąpieniem choroby, działaniami podejmowanymi przez Inspekcję Weterynaryjną jest prowadzenie tzw. monitoringu biernego choroby m.in. poprzez akcje informacyjne wśród hodowców drobiu dotyczące konieczności powiadamiania o znalezionych padłych lub konających dzikich ptakach czy masowych padnięciach ptaków oraz o konieczności przestrzegania zasad bioasekuracji na fermach drobiu. Akcje takie prowadzą wszyscy Powiatowi Lekarze Weterynarii na terenie poszczególnych powiatów naszego województwa.

Jednak, w celu jeszcze lepszego zabezpieczenia województwa przed wystąpieniem i skutkami grypy ptaków, zwracam się z uprzejmą prośbą o pomoc w poszerzaniu świadomości mieszkańców województwa świętokrzyskiego o zagrożeniu wysoce zjadliwą grypą ptaków u drobiu jak i u ptaków dzikich oraz szczególnie konieczności zgłaszania do Powiatowych Lekarzy Weterynarii wszystkich przypadków padnięć dzikiego ptactwa (z głównym nastawieniem na ptaki bytujące w otwartych zbiornikach wodnych, w okolicach cieków i rzek).

Wśród gatunków ptaków dzikich szczególnie narażonych na HPAI – przez co wskazane jest ich główne monitorowanie – występują ptaki rzędu blaszkodziobe (np. świstun zwyczajny, gęś gęgawa, kaczka krzyżówka, łabędź niemy, cyraneczka zwyczajna), ptaki rzędu siewkowe (np. mewa srebrzysta, mewa śmieszka, rybitwa), ptaki rzędu sokołowe (np. sokół wędrowny, pustułka zwyczajna) i ptaki rzędu szponiaste (krogulec zwyczajny, bielik, myszołów zwyczajny).

Niezwykle ważne jest, aby wszystkie informacje o niepokojących objawach chorobowych lub zwiększonej śmiertelności drobiu (szczególnie indyki, kaczki, kury) oraz dzikich ptaków (przede wszystkim kaczki, gęsi, łabędzie) niezwłocznie przekazywać do odpowiednio terytorialnych Powiatowych Lekarzy Weterynarii. Celem powiadamiania jest jak najszybsze i skuteczne wykrycie i zwalczanie choroby.

Grypa ptaków – informacje ogólne

Grypa ptaków jest wirusową chorobą drobiu o bardzo dużym znaczeniu ekonomicznym. Wywoływane przez nią straty wynikają nie tylko z faktu, że wirus może wywoływać zachorowania i bardzo wysoką śmiertelność u ptactwa domowego. Kraj, w którym pojawi się choćby jedno ognisko grypy, nie może eksportować drobiu i produktów pochodzenia drobiarskiego co najmniej z regionu, w którym choroba się pojawiła, ale niestety również (w zależności od umów bilateralnych) z obszaru całego państwa. Generuje to bardzo wymierne straty finansowe. Grypa może występować u wszystkich gatunków drobiu i wielu gatunków dzikich ptaków. Niekiedy zakażeniu może ulec też człowiek, ale są to sytuacje bardzo rzadkie i w praktyce ograniczone do Azji i Afryki. Potencjał zoonotyczny (tzn. stopień zagrożenia dla zdrowia człowieka) wirusów grypy ptaków występujących w ostatnich latach w Europie jest niski, ale obserwowane są pewne oznaki wskazujące na stopniowy wzrost poziomu adaptacji dla ssaków, o czym świadczą przypadki u lisów i fok w kilku państwach Starego Kontynentu. W sezonie 2020/2021 zgłoszono też kilka przypadków zakażeń wirusem H5N8 u pracowników ferm w Rosji, w większości bezobjawowych. W przypadkach podejrzeń i potwierdzonych ognisk grypy ptaków, osoby z grup ryzyka, tzn. hodowcy, lekarze weterynarii, osoby biorące udział w zwalczaniu choroby oraz pracownicy zakładów utylizacyjnych, muszą stosować środki ochrony indywidualnej, tj. odzież ochronną, maski, gogle oraz rękawice.

Wyróżnia się wiele odmian wirusa grypy, które oznaczane są symbolami, takimi jak np. H5N1, H5N5, H5N6 czy H5N8. Choroba występuje też w dwóch postaciach klinicznych: jako grypa ptaków o niskiej zjadliwości (LPAI) oraz znacznie groźniejsza wysoce zjadliwa grypa ptaków (HPAI).

Wirusy grypy charakteryzują się dużym stopniem zmienności genetycznej, a to sprawia, że skuteczność szczepionek jest bardzo ograniczona; nie opracowano również skutecznych leków.

Dlatego, jak na razie jedyną efektywną bronią w walce z grypą ptaków jest:

- szybkie rozpoznanie choroby w laboratorium;
- skuteczna likwidacja ptaków w ognisku oraz
- wprowadzenie tymczasowych restrykcji na obszarze występowania grypy, aby zapobiec jej dalszemu rozprzestrzenieniu (zgodnie z decyzją powiatowego lekarza weterynarii).

Poza szybkim tempem zmienności genetycznej, wirus posiada szereg innych niekorzystnych cech. Na przykład długo przeżywa w niskich temperaturach: w temperaturze +4°C (temperatura lodówki) ponad 2 miesiące, a w zamrożeniu wiele miesięcy, a nawet lat. Dlatego też mylny, choć bardzo rozpowszechniony, jest pogląd, że „zima wymrozi” wirusy grypy, gdyż to właśnie w tym

okresie choroba występuje najczęściej. Wirus jest zdradliwy również z tego względu, że u jednych ptaków (np. kur czy indyków) może powodować bardzo gwałtowny przebieg i wysoką śmiertelność, podczas gdy przedstawiciele innych gatunków (np. kaczek czy gęsi) czasami chorują, a niekiedy pozostają zdrowe lub wykazują objawy mało specyficzne. W tym samym czasie wirus może się u nich niepostrzeżenie namnażać i mogą one stanowić „ciche” źródło zakażenia dla wrażliwych ptaków.

Na szczęście wirus grypy posiada też kilka słabych punktów. Po pierwsze – jest bardzo wrażliwy na wysoką temperaturę i pod działaniem 70°C ginie prawie natychmiast. Dlatego też drób i jaja właściwie upieczone, usmażone lub ugotowane są w pełni bezpieczne. Po drugie – powszechnie stosowane środki dezynfekcyjne, mydło i detergenty bardzo skutecznie eliminują zagrożenie. Zachowanie podstawowych zasad higieny, częste mycie rąk ciepłą wodą z mydłem, dezynfekcja pomieszczeń inwentarskich, są prostymi, a jednocześnie bardzo efektywnymi sposobami zapobiegania grypie.

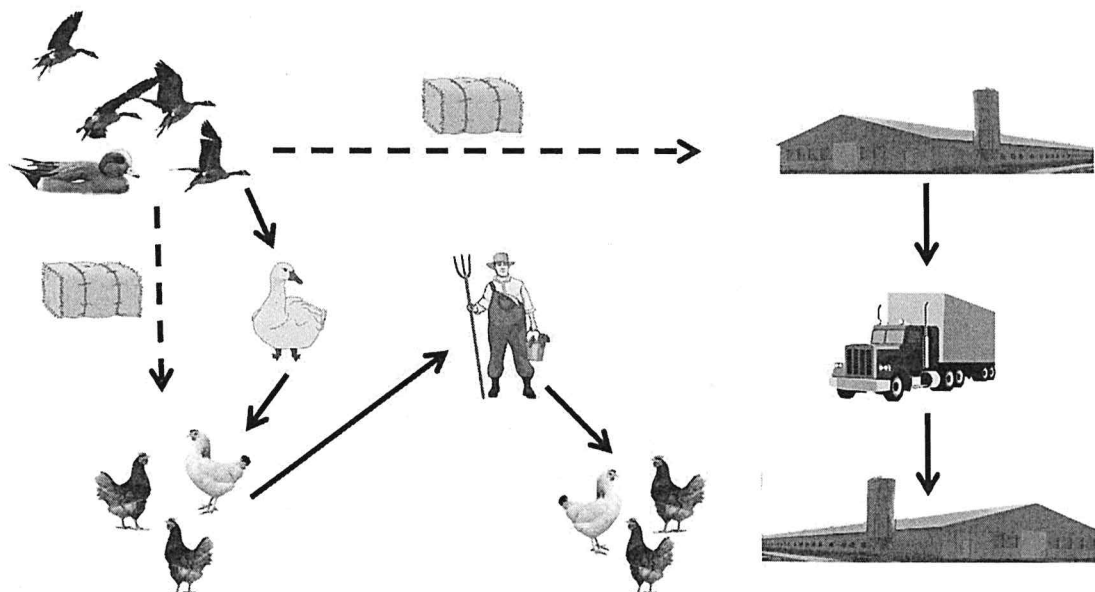
W jaki sposób dochodzi do rozprzestrzeniania wirusów grypy ptaków i jak wirus przedostaje się do gospodarstwa?

Przenosicielem wirusów grypy są ptaki dzikie, przede wszystkim związane ze środowiskiem wodnym, tzn. głównie kaczki i gęsi. Inne gatunki mogą w ograniczonym stopniu odgrywać rolę w rozprzestrzenianiu wirusa na bliskie odległości, a niektóre z nich (np. łabędzie), ze względu na dużą wrażliwość na zakażenie, skutkującą wysoką śmiertelnością, są bardzo istotnym „wskaźnikiem” obecności wirusa na danym terenie. Podobną rolę odgrywają ptaki drapieżne, żerujące na zwłokach padłych ptaków wodnych.

Drób może się zakażyć jeśli korzysta z tych samych siedlisk, np. zbiorników wodnych albo pastwisk, gdzie bytowały ptaki dzikie. Nie jest przy tym konieczne, aby użytkowanie tych miejsc odbywało się w tym samym czasie. Wirus może bowiem przeżyć w wodzie i innym wilgotnym środowisku przez wiele dni, a nawet tygodni, szczególnie w niskiej temperaturze (o czym wspomniano wyżej). **Tak więc zbiorniki wodne, na których przebywały dzikie ptaki, mogą być w miesiącach jesienno-zimowych długotrwałym źródłem zakażenia dla drobiu.** Należy jednak pamiętać, że do zakażenia może dojść nie tylko wtedy, gdy wypuszczany na zewnątrz drób będzie korzystał z tych samych siedlisk co ptaki wolno żyjące, ponieważ wprowadzenie do gospodarstwa słomy albo zielonki zanieczyszczonych odchodami zawierającymi wirus może być przyczyną zachorowania. Dlatego jest niezwykle istotne, aby w okresie wysokiego ryzyka nie tylko utrzymywać ptaki w zamknięciu, ewentualnie na ogrodzonych i ściśle kontrolowanych wybiegach, ale należy też właściwie zabezpieczać słomę pod szczelnym przykryciem lub dezynfekować z zewnątrz baloty środkami dezynfekcyjnymi, które można stosować w obecności ptaków. Bardzo ważne jest, aby myśliwi po polowaniach nie wchodzili przez 3 doby do pomieszczeń, gdzie utrzymywany jest drób, a najlepiej w okresie wysokiego zagrożenia zrezygnowali z polowań. Nie wolno też wprowadzać do gospodarstwa drobiu niewiadomego pochodzenia, a szczególnie ostrożnie podchodzić do pokątnych ofert sprzedaży ptaków po „okazyjnej” cenie od nieznanych osób. Takie działania są nielegalne. Handel drobiem jest dozwolony tylko w okresie, gdy grypa na danym obszarze nie występuje, dodatkowo w ściśle wyznaczonych miejscach i pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii.

Jeśli jednak wirus znajdzie się w gospodarstwie, może ulec dalszemu rozwleczeniu przez człowieka na butach, odzieży czy środkach transportu. Właściciel drobiu powinien zawsze pamiętać o tym, że każda choroba charakteryzuje się tzw. „okresem inkubacji”, kiedy wirus już jest w gospodarstwie, ale ptaki, chociaż same wyglądają zdrowo, wydalają już wirus do

otoczenia. Dlatego do obsługi ptaków należy zawsze wykorzystywać oddzielną odzież wierzchnią i buty, w których nie wolno wychodzić poza teren obiektu, w którym znajdują się ptaki. Pewną rolę w pojawianiu się nowych ognisk choroby może odgrywać wiatr, ale raczej na krótkie odległości (150-200 metrów). Sposoby szerzenia się zakażeń wirusem grypy przedstawia schematycznie poniższa rycina:

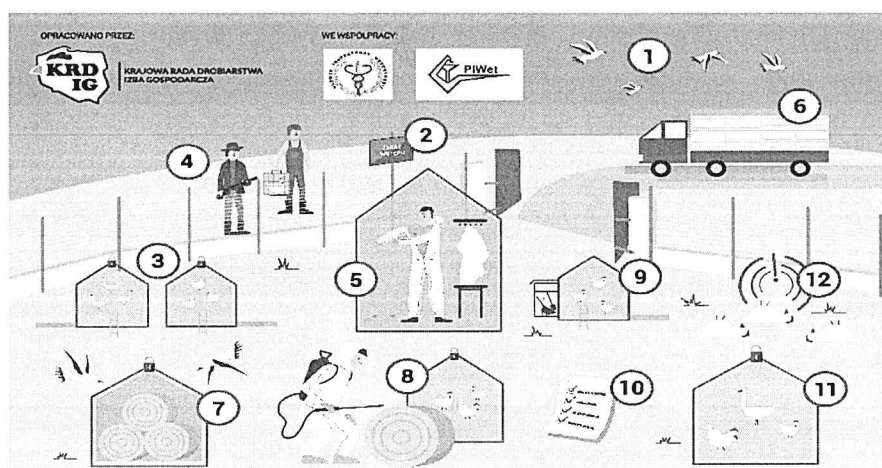
Jakie objawy mogą sugerować, że drób choruje na grypę?

Na początku choroby spada apetyt i pragnienie. Ptaki są osowiałe, mają nastroszone pióra i gromadzą się wokół źródeł ciepła. Ponieważ wirus atakuje mózg, chore osobniki mogą wykazywać objawy nerwowe: drgawki, porażenia skrzydeł, chwiejny chód, skręt szyi, czy też wygięcie szyi na grzbiet (tzw. „patrzenie w gwiazdy”). Towarzyszyć temu może duszność, sine zabarwienie grzebienia i biegunka. U drobiu nieśnego gwałtownie spada liczba składanych jaj, a jaja już złożone mogą być pozbawione skorup (tzw. „lanie jaj”). Hodowca powinien jednak pamiętać, że opisane wyżej objawy nie zawsze muszą występować. Czasami występują nagle przypadki śmiertelne, bez poprzedzających je zauważalnych zmian w zachowaniu. Dotyczy to przede wszystkim kur i indyków. Z kolei u dorosłych kaczek jedynym zauważalnym objawem mogą być nagłe spadki nieśności i zmniejszone pobieranie paszy i wody.

Jak zminimalizować ryzyko wnikięcia wirusa do gospodarstwa?

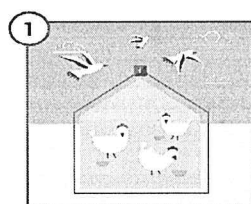
Aktualnie jedyną skuteczną metodą zapobiegania jest ściśle przestrzeganie zasad bioasekuracji. Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii: <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/zasady-ochrony-drobiu-przed-grypa-ptakow>

Efektom współpracy Krajowej Rady Drobiarskiej Izby Gospodarczej, Głównego Inspektoratu Weterynarii oraz Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego Puławach było opracowanie ulotki dotyczącej zasad bioasekuracji:

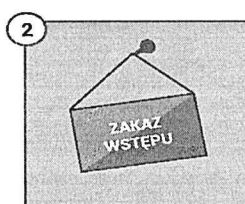

Więcej informacji na www.krd-ig.com.pl

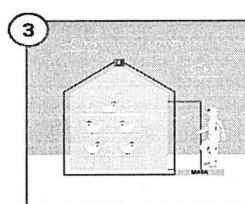
GRYPA PTAKÓW - CZY PRZESTRZEGASZ ZASAD BIOASEKURACJI?

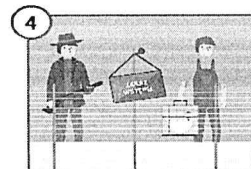
Zabezpiecz drobiu i paszę przed kontaktem z dzikimi ptakami!

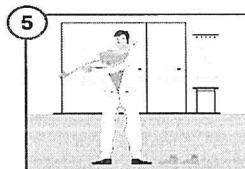
Nie pozwól, aby na fermie przebywały osoby nieupoważnione!

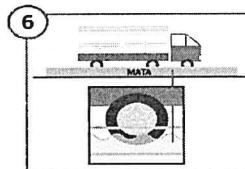
Pamiętaj o matach dezynfekcyjnych i regularnie je nasączaj aktywnym środkiem odkażającym.

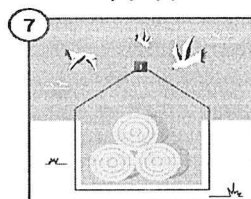
Wprowadź zakaz wstępu na fermę osobom mającym kontakt z innym ptactwem (np. właścicielom przydomowych kurników, czy myśliwym).

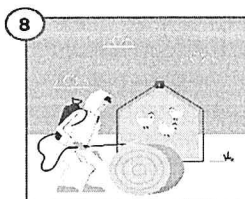
Pamiętaj, żeby zawsze zakładać odzież i obuwie ochronne przed wejściem do kurnika i zmieniać ją każdorazowo wchodząc do kolejnych budynków.

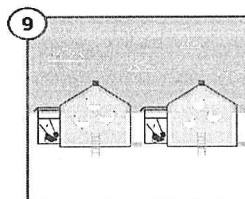
Wpuszczaj na fermę wyłącznie pojazdy z odkażonymi kołami.

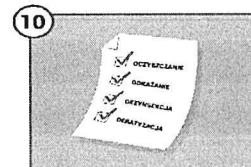
Zadbaj o zabezpieczenie ściółki.

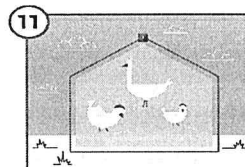
Pamiętaj o dezynfekcji ściółki przed wniesieniem do kurnika.

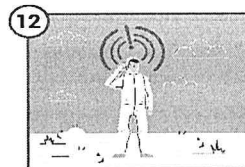
Zadbaj o izolację każdego z kurników, a także osobne żywienie i narzędzia.

Prowadź rejestr zdarzeń takich jak: oczyszczanie, odkażanie, dezynfekcja i dezynfekcja.

Posiadasz tylko kilka sztuk drobiu? Dla ich bezpieczeństwa - trzymaj je w zamknięciu.

Zwiększona śmiertelność wśród drobiu, apatia, niechęć do paszy i wody, spadek równowagi oraz objawy nerwowe (porażenie, skrzypy, drgawki, biegunka, duszność) Nie zwlekaj - zawiadom powiatowego lekarza weterynarii!

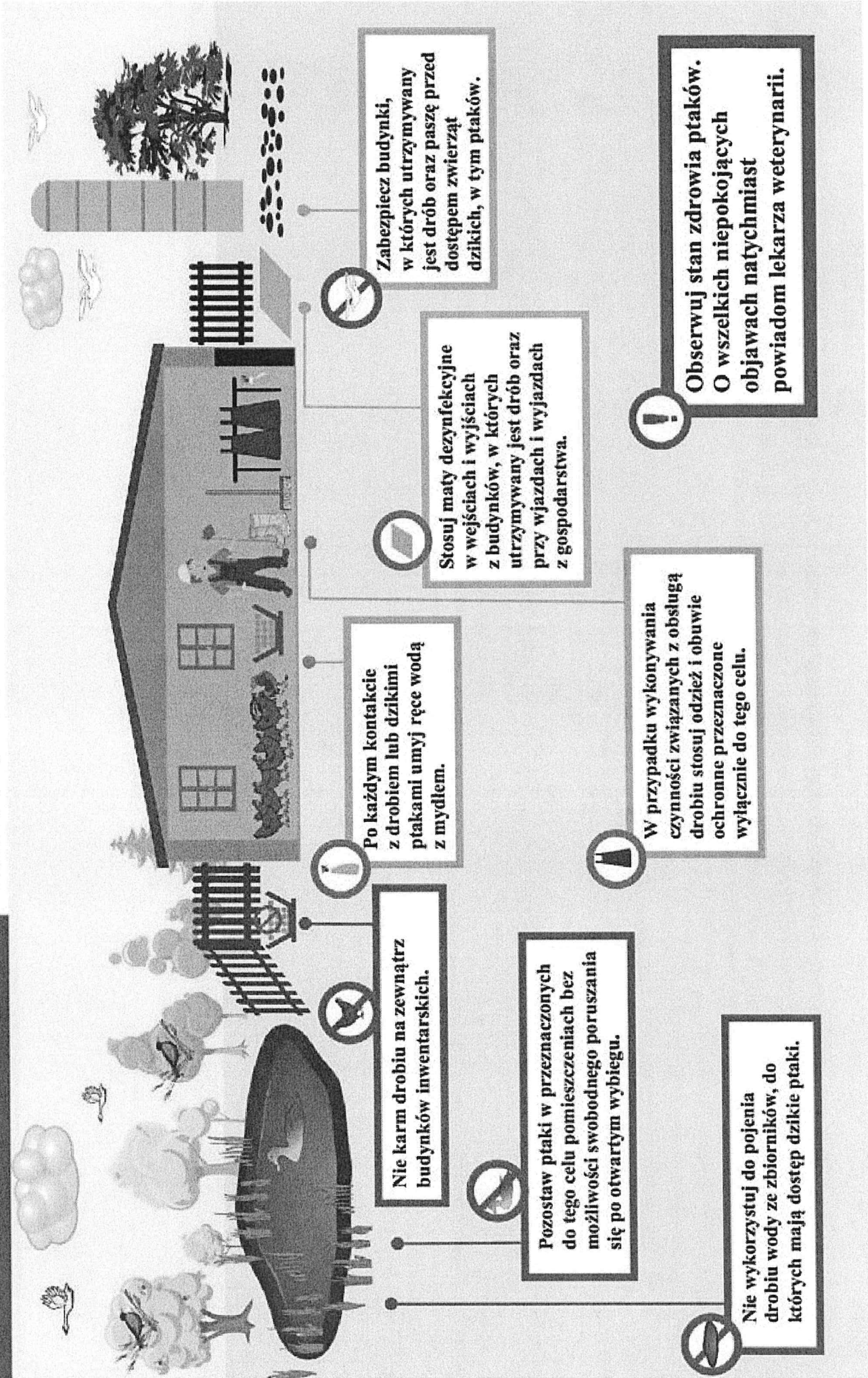
Jak postępować w przypadku podejrzenia grypy ptaków?

W przypadku zaobserwowania u drobiu niepokojących objawów, mogących wskazywać na obecność wirusa w gospodarstwie, należy niezwłocznie powiadomić powiatowego lekarza weterynarii, który pobierze próbki do badań laboratoryjnych. Aktualny wykaz telefonów kontaktowych do powiatowych inspektoratów weterynarii znajduje się na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii <https://pasze.wetgiw.gov.pl/piw/demo/> Chorych ptaków i padłych nie

wolno dotykać ani podejmować prób leczenia. W przypadku zauważenia padłych ptaków dzikich, zwłaszcza z grupy ryzyka (kaczki, łabędzie, gęsi, ptaki drapieżne), należy również powiadomić powiatowego lekarza weterynarii.

UWAGA ! HPAI

ZASADY, KTÓRYCH NALEŻY PRZESTRZEGAĆ W CELU OCHRONY GOSPODARSTWA PRZED WIRUSEM WYSOCE ZJADLIWEJ GRYPY PTAKÓW (HPAI)

POWIATOWE INSPEKTORATY WETERYNARII WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

	powiat	adres	telefon
1	BUSKO - ZDRÓJ	ul. Objazdowa 11, 28-100 Busko-Zdrój	tel. (41) 378 44 97
2	JĘDRZEJÓW	ul. Głowackiego 16, 28-300 Jędrzejów	tel. (41) 386 11 81
3	KAZIMIERZA WIELKA	ul. Budzyńska 2, 28-500 Kazimierza Wielka	tel. (41) 352 20 51
4	KIELCE	ul. Ściegiennego 203, 25-116 Kielce	tel. (41) 361 88 17
5	KOŃSKIE	ul. Kielecka 5, 26-200 Końskie	tel. (41) 372 31 85
6	OPATÓW	ul. Partyzantów 46, 27-500 Opatów	tel. (15) 868 40 93
7	OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI	ul. Os. Słoneczne 5a, 27-400 Ostrowiec Św.	tel. (41) 247 51 57
8	PIŃCZÓW	ul. Łąkowa 28, 28-400 Pińczów	tel. (41) 357 74 63
9	SANDOMIERZ	ul. Frankowskiego 10, 27- 600 Sandomierz	tel. (15) 832 70 53
10	SKARŻYSKO - KAMIENNA	ul. Warszawska 95, 26-110 Skarżysko-Kam.	tel. (41) 252 19 64
11	STARACHOWICE	ul. Radomska 29, 27-200 Starachowice	tel. (41) 274 71 13
12	STASZÓW	ul. Wojska Polskiego 1, 28- 200 Staszów	tel. (15) 864 25 36
13	WŁOSZCZOWA	ul. Żwirki 2, 29-100 Włoszczowa	tel. (41) 394 49 92

